

IV. Ludność i urbanizacja w Polsce

4. Migracje

Migracje

- **Migracje ludności** na świecie to zjawisko naturalne, jednak od kilkadziesiąt lat jego skala jest ogromna.
- Polacy zmieniają swoje miejsce pobytu m.in. w poszukiwaniu lepszej pracy, dogodniejszych warunków mieszkaniowych czy w celach edukacyjnych.
- Opuszczają nasz kraj i osiedlają się w innych miejscach, państwach.

Czym są migracje – najważniejsze pojęcia

- **Migracjami** – nazywamy wszelkie przemieszczenia ludzi, związane ze stałą bądź czasową zmianą miejsca pobytu lub zamieszkania (inna miejscowość, województwo lub państwo).
- **Imigracja** – przyjazd osób, osiedlenie się ludności w danym kraju na pobyt stały lub długotrwały.
- **Emigracja** – wyjazd z kraju ojczystego do innego państwa na pobyt stały lub długotrwały.
 - **Deportacja** – przymusowa zmiana miejsca zamieszkania wywołana naruszeniem prawa przez osobę deportowaną.
- **Reemigracja** – ponowna emigracja (osoba mająca status emigranta osiedla się w kolejnym państwie) lub powrót z emigracji do kraju.
 - **Repatriacja** – powrót do ojczyzny osób, które przymusowo zmieniły miejsce zamieszkania z powodu wysiedlenia, zmiany granic politycznych, wymiany ludności.

Saldo migracji

→ Wielkość zmian migracyjnych przedstawia **saldo migracji**.

saldo migracji = liczba imigrantów – liczba emigrantów

→ Jeśli w określonym czasie więcej osób wyjedzie z danego obszaru na stałe, niż się na nim osiedli, wtedy saldo migracji jest ujemne (w przeciwnym wypadku przyjmuje ono wartość dodatnią).

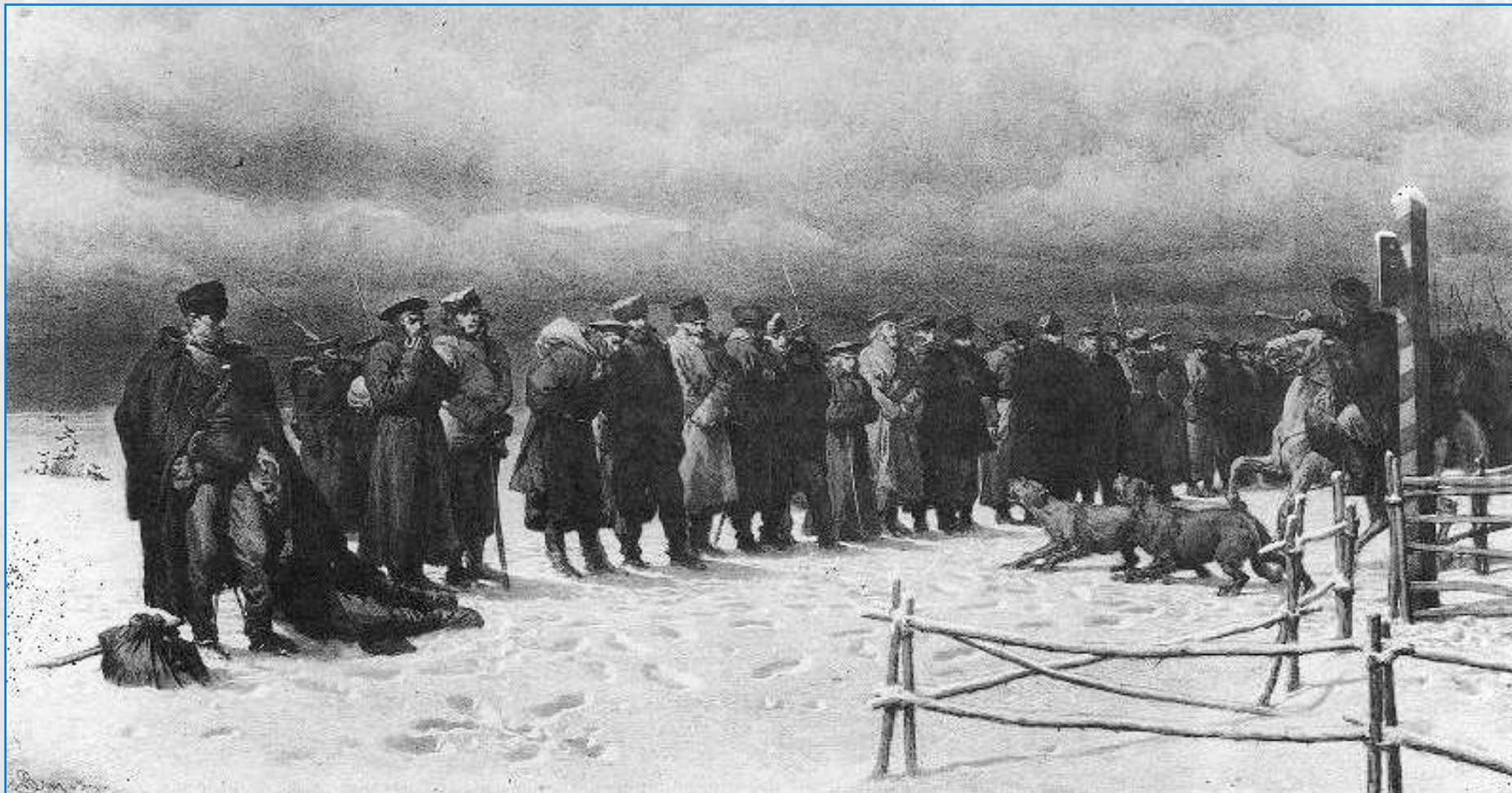
Migracje wewnętrzne – odbywają się na terenie danego kraju (jedynie wewnątrz jego granic).

Migracje zagraniczne (migracje zewnętrzne) – zachodzą w sytuacji, gdy ludność przemieszcza się poza granice danego kraju.

Migracje Polaków w latach 1795-1914

- Pod koniec XVIII (w zasadzie od 1795 r.) i w XIX wieku, w związku z niewątpliwie wyjątkową i trudną sytuacją polityczną i ekonomiczną nastąpiło znaczące nasilenie **migracji ekonomicznych i politycznych**.
- Ruch ten trwał nieustannie także na początku XX wieku i doprowadził do znacznego ubytku ludzi (około 4-5 mln osób), szczególnie z kręgu tzw. inteligencji.

Migracje Polaków w latach 1795-1914

- Głównym powodem **migracji politycznych** była utrata terytorium, a także kolejne, nieudane powstania narodowe (dążenia narodowyzwoleńcze Polaków), w wyniku których z Polski uciekali:
 - konfederaci barscy, powstańcy kościuszkowscy, listopadowi i styczniowi;
 - ludność migrowała z obawy przed konsekwencjami brania udziału w powstaniach – represjami, czy zesłaniem w głąb Rosji.

Migracje Polaków w latach 1795-1914

- **Migracje ekonomiczne** występowały szczególnie od połowy XIX wieku, kiedy **emigrowano „za chlebem”**,
 - nieudane powstania, pogorszenie warunków ekonomicznych, czy też strach o własne życie sprawiały, że bardzo pręźnie rozwijające się kraje obu Ameryk (rozwój kapitalizmu) były znacznie atrakcyjnym miejscem dla polskiej ludności;
 - na Polskich terenach wiejskich pojawiło się zjawisko bezrobocia, przeludnienia i biedy;
 - najczęściej emigrowano do:
 - Ameryki Północnej: USA i Kanady,
 - Brazylii,
 - rzadziej do Argentyny i Australii;
 - Europy:
 - Anglii (Wielkiej Brytanii),
 - Belgii,
 - Niemiec,
 - Szwajcarii,
 - Francji.

Migracje Polaków w latach 1914 - 1918

- Wraz z wybuchem I wojny światowej w 1914 roku, nastąpiła kolejna znacząca fala migracyjna, przyczyniająca się do występowania do 1918 roku:
 - **emigracji przymusowych.**
- Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku:
 - nastąpiła **reemigracja** – powrót około dwóch milionów Polaków,
 - w związku z ustaleniem granic oraz wolnością nastąpiły liczne **migracje wewnętrzne.**

Migracje Polaków w latach 1918 – 1939

- W okresie dwudziestolecia międzywojennego (w latach 1918 – 1939):
 - **migracje zagraniczne**, wg różnych szacunków dotknęły ok. 2 mln Polaków;
 - występowały głównie **emigracje ekonomiczne**:
 - ze względu na trudną sytuację ekonomiczną sytuacja finansowa znacznego odsetka ludności uległa pogorszeniu:
 - w związku z kosztowną odbudową państwa (koniecznością wielu ważnych inwestycji);
 - przyczyniło się to do emigracji części ludności z klasy średniej oraz będących rolnikami;
 - emigrowano głównie do bogatszych lub rozwijających się pręźnie krajów:
 - **około 50% – do Europy Zachodniej** (głównie emigracje czasowe i sezonowe – związane z pracą zarobkową);
 - **około 40% – krajów obu Ameryk**,
 - większość emigracji odbyło się w latach 20. XX wieku – głównie do USA,
 - w latach 30. XX wieku nastąpiło osłabienie emigracji spowodowane było światowym kryzysem gospodarczym:
 - szczególnie dotknął on Stany Zjednoczone, które w następstwie zaostrzyły swoją politykę imigracyjną (wjazd do USA stał się od tego okresu już trudny),
 - Polacy zaczęli wybierać na miejsce swoich wyjazdów głównie: Meksyk, Brazylia, Argentyna, Urugwaj, Australia i Palestyna (terytorium mandatowe, będące pod kontrolą brytyjską),
 - dodatkowo na początku lat 30. XX wieku wystąpiła znaczna fala **reemigracji**.

Migracje Polaków w latach 1939 – 1945

→ Bardzo duża fala migracyjna była związana z II wojną światową, kiedy to migracje zagraniczne, według różnych szacunków dotknęły do 5 mln obywateli Polski.

→ Polityka, którą prowadziły hitlerowskie Niemcy i stalinowska Rosja sprawiła, że nastąpiły liczne **emigracje przymusowe**:

→ **Żydów**:

→ przesiedlenia do obozów pracy (robotnicy i dzieci) i koncentracyjnych,

→ ucieczki z kraju;

→ **cywilów**:

→ wysiedlenia z terenów III Rzeszy,

→ wywóz wielu osób na obszar Niemiec – jako przymusowych robotników,

→ deportacje do ZSRR,

→ wywóz (ludność była często “ewakuowana” lub po prostu “uciekła”);

→ **żołnierzy i osób czynnie zaangażowanych w obronę kraju**:

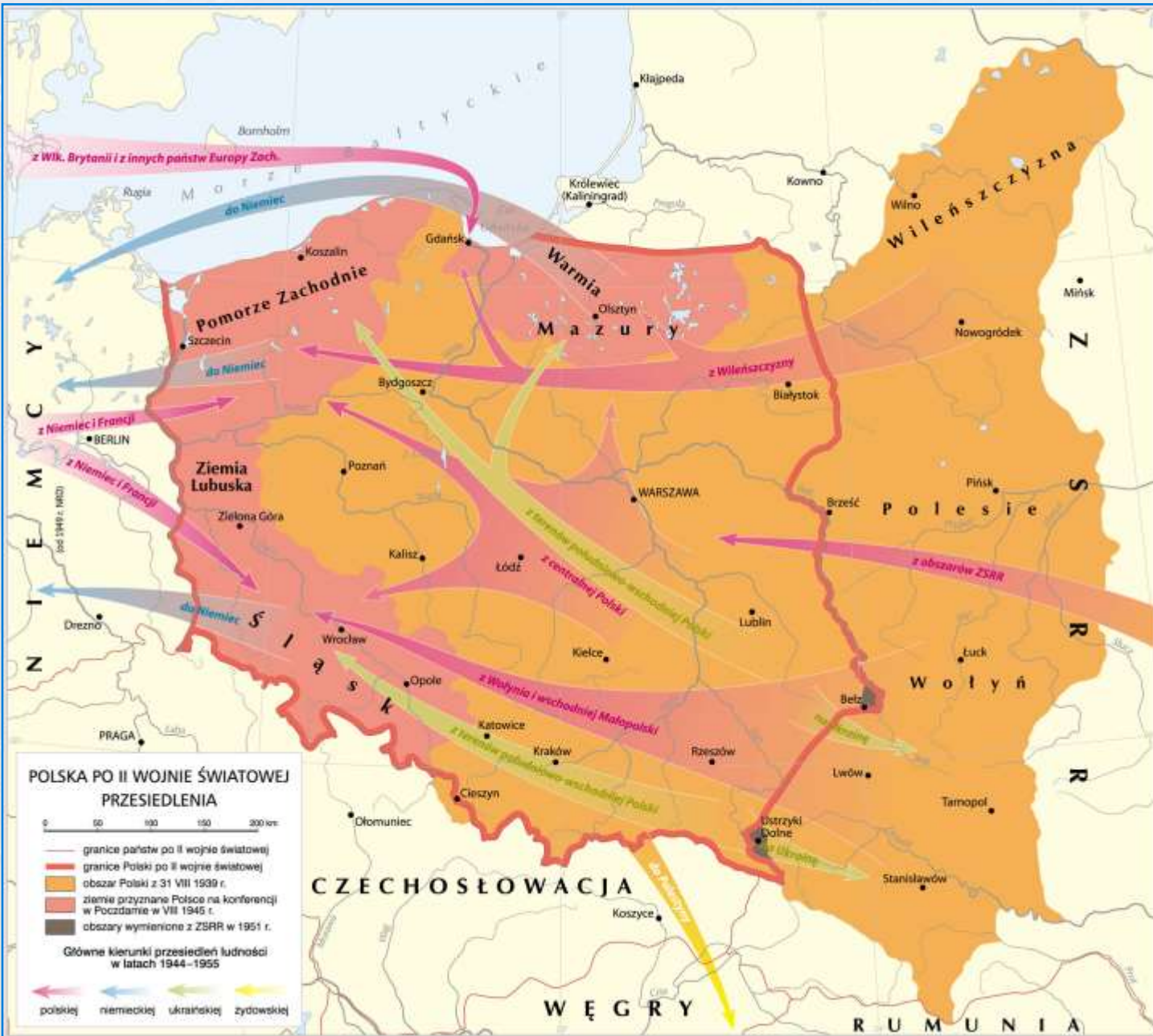
→ ucieczka z kraju i walka z okupantami spoza granic kraju,

→ wywóz jeńców.

Migracje Polaków w latach 1945 – 1950

- Kiedy granice Polski, po zakończeniu II wojny światowej uległy zmianom, nastąpiły znaczne **migracje wewnętrzne i zewnętrzne**.
- Migracje, według różnych szacunków objęły około 7,5 mln mieszkańców.
- Nastąpiły one w wyniku:
 - dołączenia do naszego terytorium terenów zachodniej i północno-wschodniej Polski,
 - **nastąpił napływ do kraju na tereny tzw. Ziemi Odzyskanych** znacznej ilości polskiej ludności, która po ustaleniu nowych granic znalazła się poza terytorium Polski na terenach:
 - zachodniej Ukrainy i zachodniej Białorusi;
 - nastąpiły **wysiedlenia** znacznego odsetka ludności niemieckiej,
 - dotyczyło to terenów Mazur, Wielkopolski i Śląska;
 - **powrotu do kraju** ludzi, którzy wcześniej z niego wyjechali:
 - uciekli ze strachu o własne życie,
 - zostali przymusowo przesiedleni (repatriacja),
 - w celach zarobkowych (emigracji zarobkowej).

Migracje Polaków w latach 1950 – 1970

- Od początku lat 50. XX wieku migracje uległy znacznemu ograniczeniu.
- Władze komunistyczne PRL (zależne od b. ZSRR) prowadziły politykę izolacji od krajów zachodu, które stosowały politykę demokracji.
- W tym czasie większość migracji było po prostu **nielegalnymi ucieczkami z Polski**.
- Występujące nieznaczne fale migracyjne związane były tylko z:
 - **repatriacją Polaków** z terenów byłego Związku Radzieckiego,
 - **akcją łączenia niemieckich rodzin** (w latach 1956 – 1959),
 - **prześladowaniami ludności żydowskiej** i wyjazdem wielu z nich w 1968 i 1969 r. (wyjechała największa część Żydów):
 - nastąpiły emigracje polityczne Żydów do krajów Europy Zachodniej, Stanów Zjednoczonych lub Izraela.

Migracje Polaków w latach 1970 – 1989

→ Od początku lat 70. XX wieku, mimo że trudno było wtedy Polskę opuścić, zaczęły w coraz większym stopniu nasilać się (jako głównie nielegalne ucieczki):

→ **emigracje ekonomiczne:**

→ miały one związek z trudną sytuacją ekonomiczną – brakiem perspektyw na poprawę sytuacji gospodarczej w kraju, rosnącą dysproporcją pomiędzy krajami kapitalistycznymi i komunistycznymi;

→ **emigracje polityczne:**

→ największa fala tych emigracji nastąpiła w latach 80., na skutek wprowadzenia stanu wojennego i nasilenia represji w stosunku do opozycji,

→ w czasie jej trwania 1 milion Polaków opuściło ojczyznę,

→ była to tzw. **emigracja solidarnościowa**.

→ Polacy wyjeżdżali głównie do:

→ RFN (obecnych Niemiec), Francji, Austrii, Szwecji, Stanów Zjednoczonych i Kanady.

→ Zdecydowaną większość emigrantów stanowili mieszkańcy miast.

Migracje Polaków od 1989 roku do dziś

- Od roku 1989 r., po upadku systemu komunistycznego w Polsce, zaistniały nowe możliwości do wzmożenia migracji, które w coraz większym stopniu stawały się legalne i dotyczyły przede wszystkim poprawy sytuacji ekonomicznej (**migracje ekonomiczne**).
- Kraje dla Polski wcześniej niedostępne zaczynały się przed nią otwierać (powoli znoszone były formalności związane z przekraczaniem granic, np. wizy).
- Największa fala emigracji ekonomicznych, nastąpiła po przystąpieniu Polski do struktur Unii Europejskiej w maju 2004 roku.
- Polacy zyskali wówczas możliwość pracy w innych krajach:
 - początkowo tylko w kilku: **Wielkiej Brytanii, Irlandii i Szwecji**,
 - później także w innych, np.:
 - od 2006: **Finlandii, Grecji, Hiszpanii, Portugalii, Włoszech**,
 - od 2007: **Holandii i Luksemburgu**,
 - od 2008: **Francji**,
 - od 2009: **Danii i Belgii**,
 - od 2011: **Niemczech i Austrii**.

Migracje na terenie RP po 1989 roku

- Dodatkowo od początku lat 90. XX wieku Polska stała się ważnym krajem tranzytowym (przystankiem do Europy Zachodniej), szczególnie dla migrantów pochodzących z Azji i innych biedniejszych regionów świata.
- Po wstąpieniu do Unii Europejskiej nasz kraj powoli stawał się bardzo atrakcyjny (w wyniku szybkiego wzrostu poziomu życia mieszkańców Europy Zachodniej) dla wielu ludzi pochodzących z krajów biedniejszych:
 - Azji Południowo-Wschodniej (Wietnamu, Filipin i Malezji) i Azji Południowej (Indii, Pakistanu, Bangladeszu),
 - b. ZSRR (Ukrainy, Białorusi, Rosji, Kazachstanu i Armenii),
 - Afryki.
- Szacuje się, że w Polsce przebywa obecnie kilkaset tysięcy nielegalnych imigrantów.
 - Trudnią się oni zazwyczaj przy słabo opłacanych pracach, których Polacy często po prostu nie chcą wykonywać,
 - np. prace budowlane i porządkowe.
- Do Polski w celu pracy, przyjeżdżają także coraz częściej obcokrajowcy z bogatych państw Europy Zachodniej.
 - Zwykle zajmują oni wysokie stanowiska w korporacjach międzynarodowych.

Kryzys migracyjny na granicy Białorusi z Polską (oraz innymi krajami Unii Europejskiej)

- **Kryzys migracyjny na granicy Białorusi z Polską (oraz Litwą i Łotwą)** trwa od lata 2021 roku.
 - Prezydent Białorusi Aleksandr Łukaszenka zorganizował kanały przerzutu nielegalnych migrantów (głównie z Iraku, Afganistanu, Syrii, Somalii).
 - Są oni wykorzystywani przez system do walki z Unią Europejską (była to odpowiedź na wprowadzone sankcje).
 - Strona Polska odpowiedziała, m.in. okresowym wprowadzeniem **stanu wyjątkowego** w pasie przygranicznym z Białorusią oraz kontrowersyjną polityką, z punktu widzenia praw człowieka, tzw. **push-back** oraz wzniesieniem **muru**.
 - Na granicy Polski z Białorusią nastąpił **kryzys humanitarny** (niektórzy migranci próbujący się dostać do “lepszego świata” przytłacali to utratą zdrowia lub nawet życie),
 - Działania Polski (Białorusi oczywiście też) przez wielu były oceniane jako niezgodne z prawem międzynarodowym (m.in. Konwencją Genewską – zabraniającą zawracania uchodźców do krajów, w których groziłoby im zagrożenie życia lub wolności).
 - Wielu migrantów nie mogło liczyć na pomoc i właściwą pomocą (część wielokrotnie było “wypychanych” do Białorusi, czyli państwa z którego przybyli).

Migracje okresowe ludności z Ukrainy

- Ludność z Ukrainy w sposób masowy zaczęła do Polski migrować od około 2014 r.:
 - **w latach 2014-2021, w celach zarobkowych lub edukacyjnych** (w ten sposób przybyło około 2 mln osób):
 - słabej kondycji ekonomicznej w Ukrainie (Polska była dla Ukraińców jednym z najbliższych położonym krajów UE),
 - konfliktu na Ukrainie (w 2014 roku nastąpiło zajęcie Krymu i początek niestabilnej sytuacji we wschodniej Ukrainie),
 - coraz większego zapotrzebowania firm polskich na tanią siłę roboczą, głównie w związku ze spadkiem bezrobocia w Polsce (pracownicy z Ukrainy byli w stanie podjąć pracę w budownictwie, handlu i innych działach gospodarki),
 - bliskości kulturowej (w tym łatwości adaptacji w Polsce – nauki języka polskiego);
 - **w okresie od lutego 2022 r.** nastąpił bardzo duży **napływ uchodźców** (głównie kobiet i dzieci), **w związku z wybuchem wojny w Ukrainie** zaatakowanej przez Rosję (od początku wojny do 10 marca 2023 r. granicę polsko-ukraińską przekroczyło 10,3 mln uchodźców z Ukrainy – z liczby tej powróciło około 8,4 mln osób),
 - Polacy zdali egzamin udzielając dla wielu z uchodźców koniecznego w trudnej sytuacji wsparcia.

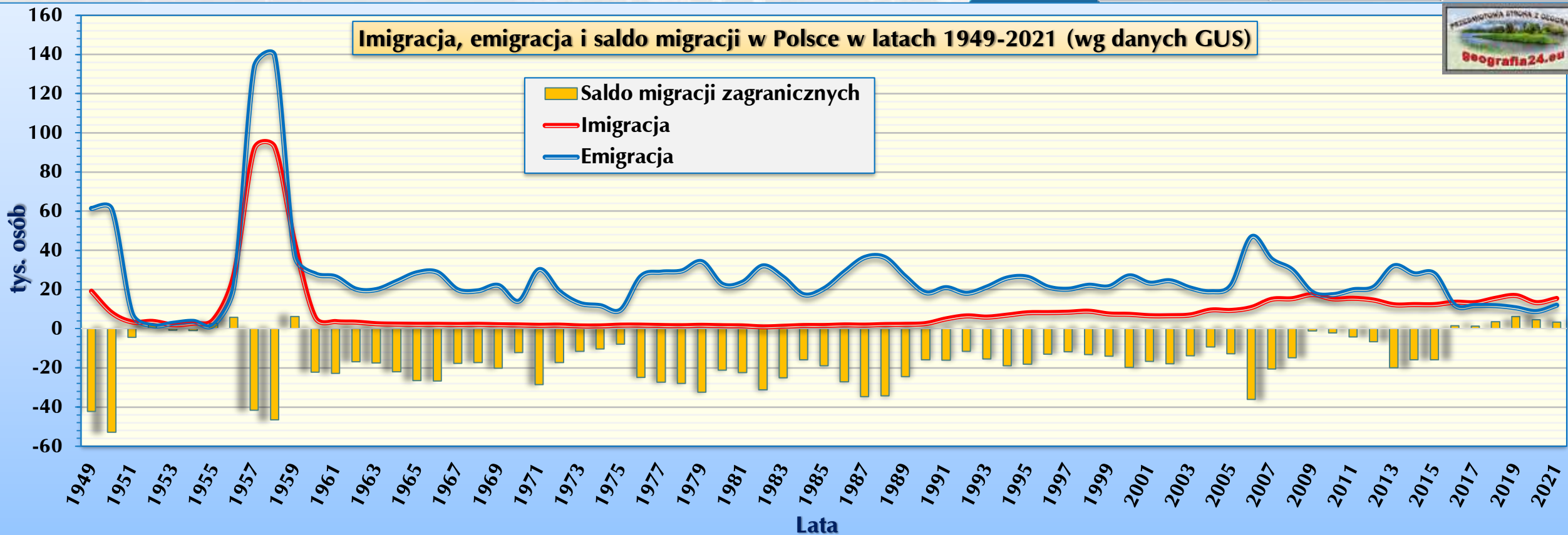

Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały

- Od zakończenia drugiej wojny światowej, praktycznie każdego roku (wyjątkiem są niektóre lata do 1959 r.) saldo migracji zagranicznych (zewnętrznych) na pobyt stały było w Polsce ujemne,
 - czyli więcej osób decydowało się na wyjazd, niż na przyjazd.
- Wyjątkiem (zobaczmy czy będzie się to dalej powtarzało) był 2016 rok i kolejne, kiedy to więcej osób przyjechało na pobyt stały niż wyjechało (saldo było więc dodatnie).

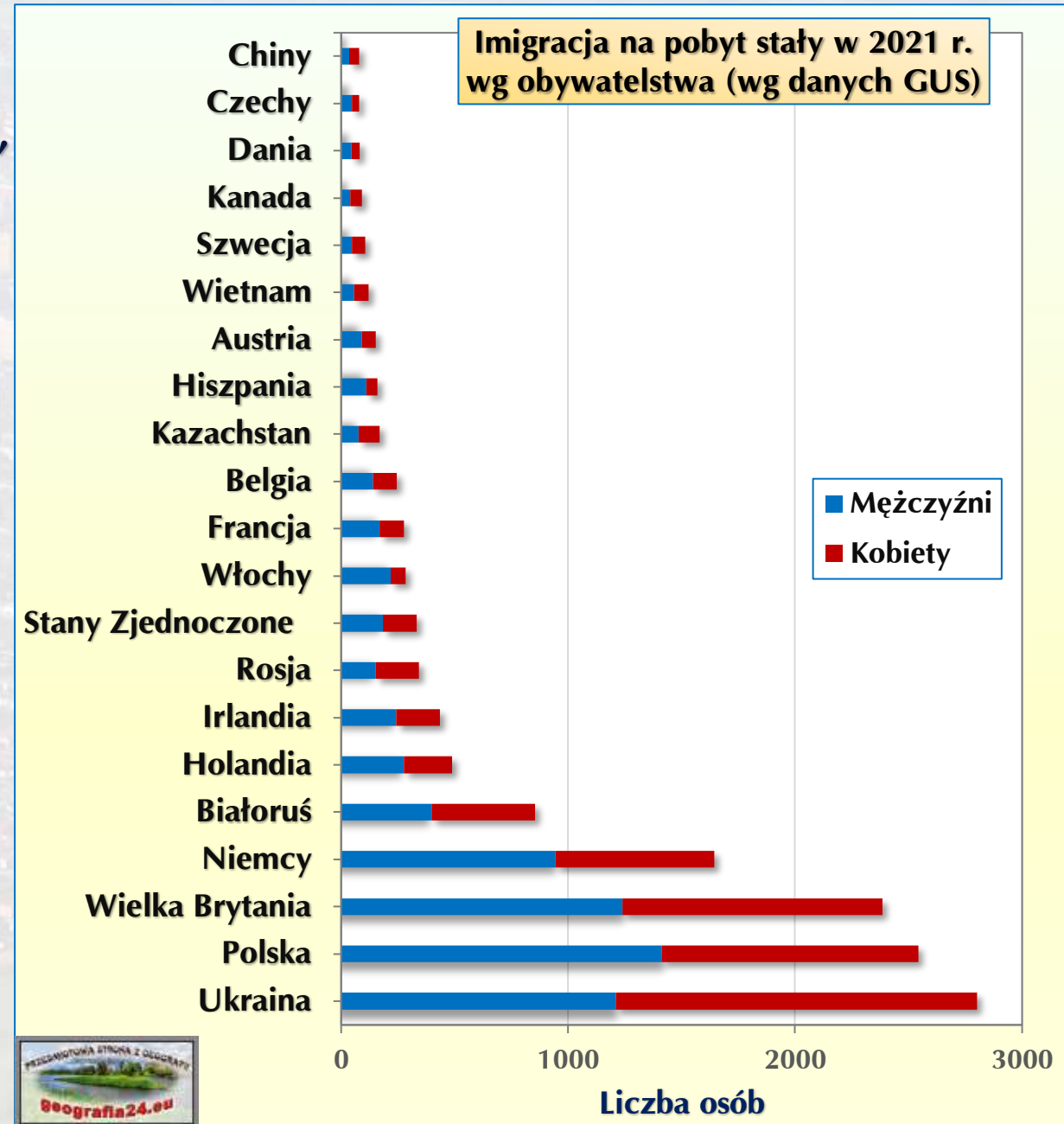
ROK	EMIGRACJA	IMIGRACJA	SALDO
1970	14099	1929	-12170
1980	22724	1565	-21159
1990	18440	2626	-15814
2000	26999	7331	-19668
2010	17360	15246	-2114
2016	11970	13475	1505
2020	8780	13263	4483
2021	12005	15409	3404

Imigracja, emigracja i saldo migracji w Polsce w latach 1949-2021 (wg danych GUS)

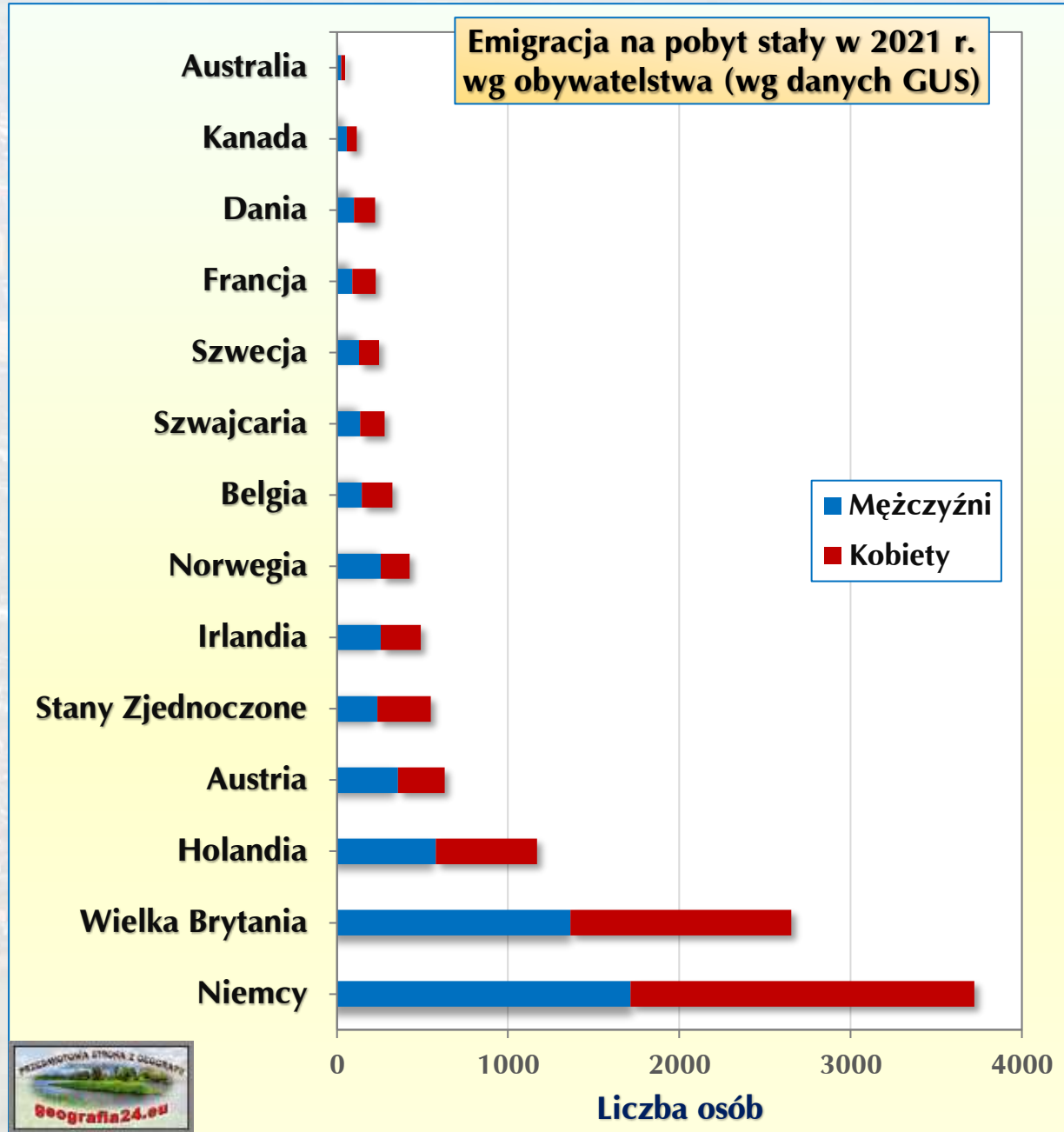
Migracje zagraniczne na pobyt stały – imigracje

- Znaczną część **imigrantów** stanowią zwykle **Polacy** powracający do kraju i są to tzw. **reemigracje**.
- Wracają oni (lub ich dzieci) z emigracji w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Kanady.
- Rządziej migrantami są obywatele niebędący Polakami lub posiadający wcześniej obywatelstwo jednego z krajów UE.
- W 2021 roku z ogólnej liczby 15409 osób, najwięcej imigrantów przyjechało do Polski na pobyt stały z:
 - z krajów europejskich:
 - głównie z Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Niemiec i Białorusi (w ostatnich latach notujemy coraz większe ilości),
 - w mniejszym stopniu z Holandii, Irlandii, Rosji, Włoch, Francji, Belgii, Hiszpani, Austrii, Szwecji, Danii i Czech;
 - z krajów Ameryki Północnej i Środkowej:
 - Stanów Zjednoczonych (największa ilość) i Kanady;
 - z krajów Azji (znacznie mniejsze ilości):
 - głównie z Wietnamu, Chin, Turcji, Armenii i Kazachstanu;
 - z krajów Afryki (corocznie kilkaset osób):
 - głównie z Nigerii, Algierii, RPA, Maroka, Tunezji i Egiptu;
 - z krajów Australii i Oceanii (corocznie kilkadziesiąt osób):
 - Australii (zdecydowana większość).

Migracje zagraniczne na pobyt stały – emigracje

- W 2021 roku z ogólnej liczby 12005 osób, najwięcej Polaków wyjechało na stałe (**emigracje stałe**):
 - do krajów Europy – 11164 osób (93% emigracji):
 - głównie do: Niemiec i Wielkiej Brytanii,
 - w mniejszym stopniu do: Holandii, Austrii, Irlandii, Norwegii i Belgii;
 - do krajów Ameryki Północnej i Środkowej – kilkaset osób:
 - głównie USA i w mniejszym stopniu także do Kanady;
 - do krajów Australii i Oceanii – kilkadziesiąt osób:
 - zdecydowana większość do Australii.

Migracje zagraniczne okresowe Polaków (wyjazd za granicę na pobyt czasowy)

- Od kiedy bez problemu można legalnie pracować za granicami Polski (głównie w krajach Unii Europejskiej), większość Polaków decyduje się na **migracje zagraniczne okresowe** (znaczna część z nich stała się tzw. **migracjami osiedleńczymi** – na pobyt stały).
- Ze względu na brak dokładnych danych ich wielkość migracji zagranicznych okresowych oszacowano w 2020 r. na około **2,2 mln osób** (o 176 tys. mniej niż rok wcześniej):
 - w 2015 r. poza granicami Polski przebywało około 2,4 mln osób,
 - w 2010 r. – 2,0 mln osób,
 - w 2005 r. – 1,4 mln osób,
 - w 2004 r. (tuż przed wejściem Polski do UE) – 1,0 mln osób.
- Głównymi powodami wyjazdów okresowych Polaków obecnie są:
 - możliwość znalezienia lepiej płatnej pracy, za czym idzie polepszenie sytuacji finansowej,
 - możliwość zdobycia zatrudnienia (dotyczy to osób bezrobotnych i kończących szkołę),
 - chęć polepszenia swojej sytuacji (niezadowolenia z życia w Polsce, z warunków socjalnych),
 - chęć nabycia doświadczenia i podniesienia swoich kwalifikacji,
 - nauka języka obcego,
 - chęć poznania innych krajów.

Polacy biorą udział w migracjach zagranicznych także w wyniku szybkiego wzrostu poziomu życia mieszkańców Europy Zachodniej i dostępności transportowej do tych krajów z Polski, szczególnie tanimi liniami lotniczymi (obniżyły one znacznie koszty podróży zagranicznych) oraz perspektywą uzyskania w nich lepiej płatnej pracy i możliwości pomocy finansowej dla pozostałych w ojczyźnie członków rodziny.

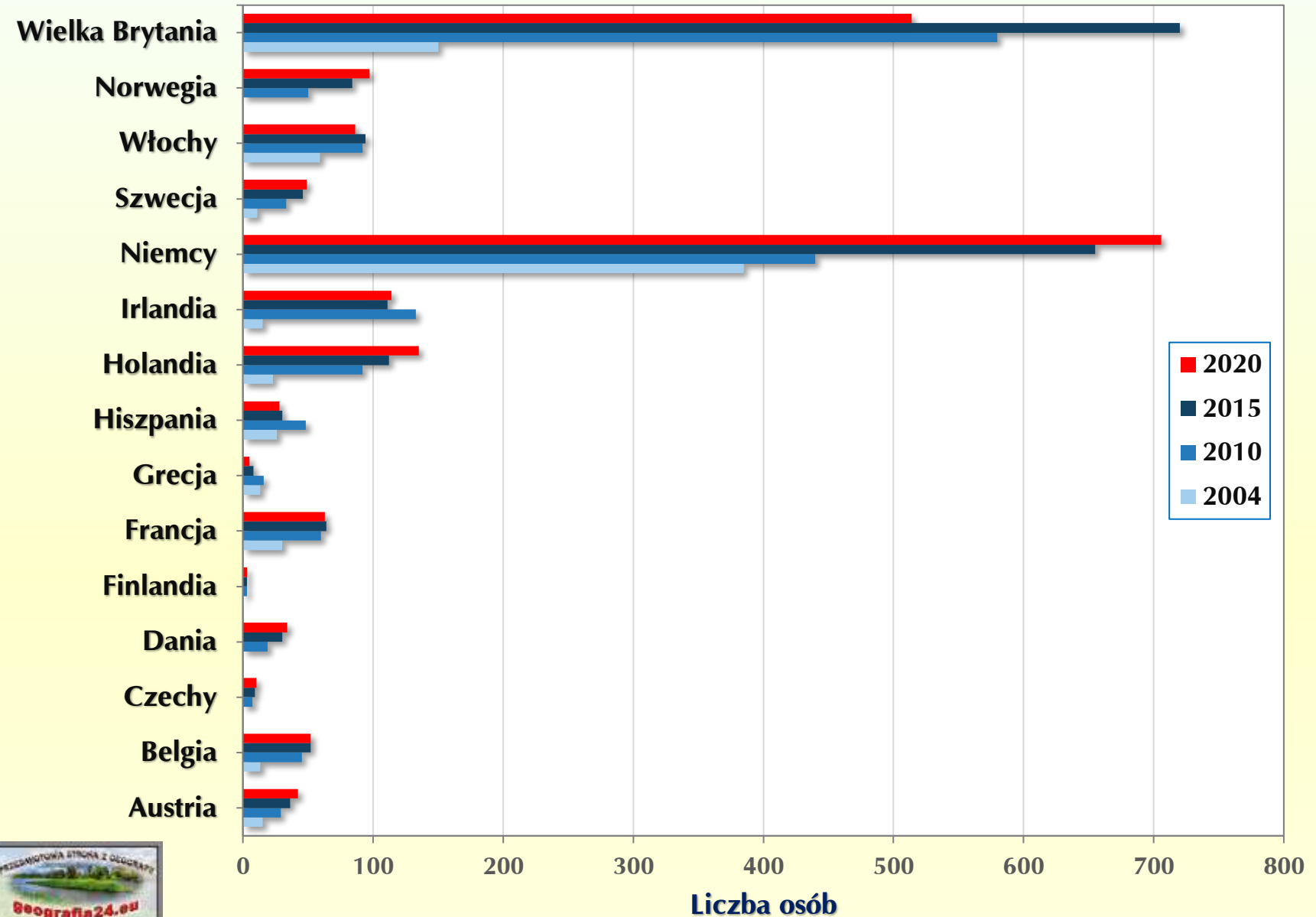

Migracje zagraniczne okresowe Polaków (przebywających powyżej 3 miesięcy)

→ Spośród krajów europejskich (w tych krajach przebywało większość osób – około 88,1%) Polacy najczęściej okresowo przebywali w:

- Niemczech (706 tys.),
- Wielkiej Brytanii (514 tys.; znaczny spadek po Brexicie),
- Holandii (135 tys.),
- Irlandii (114 tys.),
- Norwegii (97 tys.),
- Włoszech (86 tys.),
- Francji (63 tys.),
- Belgii (52 tys.),
- Szwecji (49 tys.),
- Austrii,
- Danii,
- Hiszpanii.

Emigracja czasowa Polaków w latach 2004-2020 r. wg kraju pobytu (dane GUS)

Migracje zagraniczne okresowe Polaków

- Według szacunkowych danych około 80% czasowych emigrantów polskiego pochodzenia przebywa poza ojczyzną ponad 1 rok (tzw. emigracja długookresowa) i należy podkreślić, że odsetek ten wykazuje tendencję wzrostową.
- W największym stopniu migrują okresowo zagranicę ludzie:
 - z terenów miejskich,
 - młodzi, najczęściej w wieku 18-34 lat,
 - wysoko wykształceni,
 - np. informatycy, lekarze, architekci, pielęgniarki, muzycy,
 - wysoko wykwalifikowani rzemieślnicy, zwykle ze średnim wykształceniem,
 - np. murarze, hydraulicy, elektrycy, kucharze i inni – tzw. “złote ręce”.
- Większość emigrantów pracuje w zawodach nie związanych z ich wykształceniem.
 - Polacy pracują w gastronomii, hotelarstwie i handlu.
- Emigrantami stają się także członkowie rodzin (małżonkowie, dzieci), którzy pozostają na utrzymaniu osoby pracującej.
 - Bardzo często ze względu na wyższy poziom opieki socjalnej i zdrowotnej decydują się tam na założenie rodziny i na dzieci.

Polacy na świecie – skupiska Polonii

→ W związku z długoterminowymi migracjami Polaków, w wielu krajach występują duże skupiska **Polonii** (na świecie przebywa do 20 mln Polaków lub osób polskiego pochodzenia; ponad 18 mln)(uwaga: dane często są podawane szacunkowo i się mocno różnią):

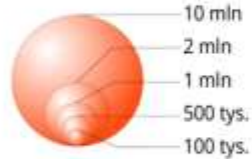
- w Stanach Zjednoczonych (10,6 mln): Chicago (1,7 mln), Detroit (0,5 mln), Nowy York (0,7 mln), Filadelfia i Denver,
- w Kanadzie (0,9 mln): Toronto, Montreal i Vancouver,
- w Brazylii (1,8 mln): Kurtyba, Rio Grande do Sul, Sao Paulo,
- w Argentynie (0,45 mln): Buenos Aires, Cordoba,
- w Australii (0,2 mln): Sydney, Melbourne,
- w Kazachstanie (0,1 mln): Karaganda, Astana,
- w Niemczech (2 mln): Berlin, Dortmund, Hamburg, Duesseldorf i Essen,
- we Francji (1,1 mln): Paryż (0,3 mln),
- w Wielkiej Brytanii (0,8 mln): Londyn, Manchester,
- na Litwie (0,3 mln): Wilno (0,1 mln),
- na Ukrainie (1,1 mln): Lwów,
- na Białorusi (0,9 mln): Grodno,
- w Rosji (0,3 mln): Moskwa i Petersburg.

Liczba Polaków i osób polskiego pochodzenia w 2011 roku

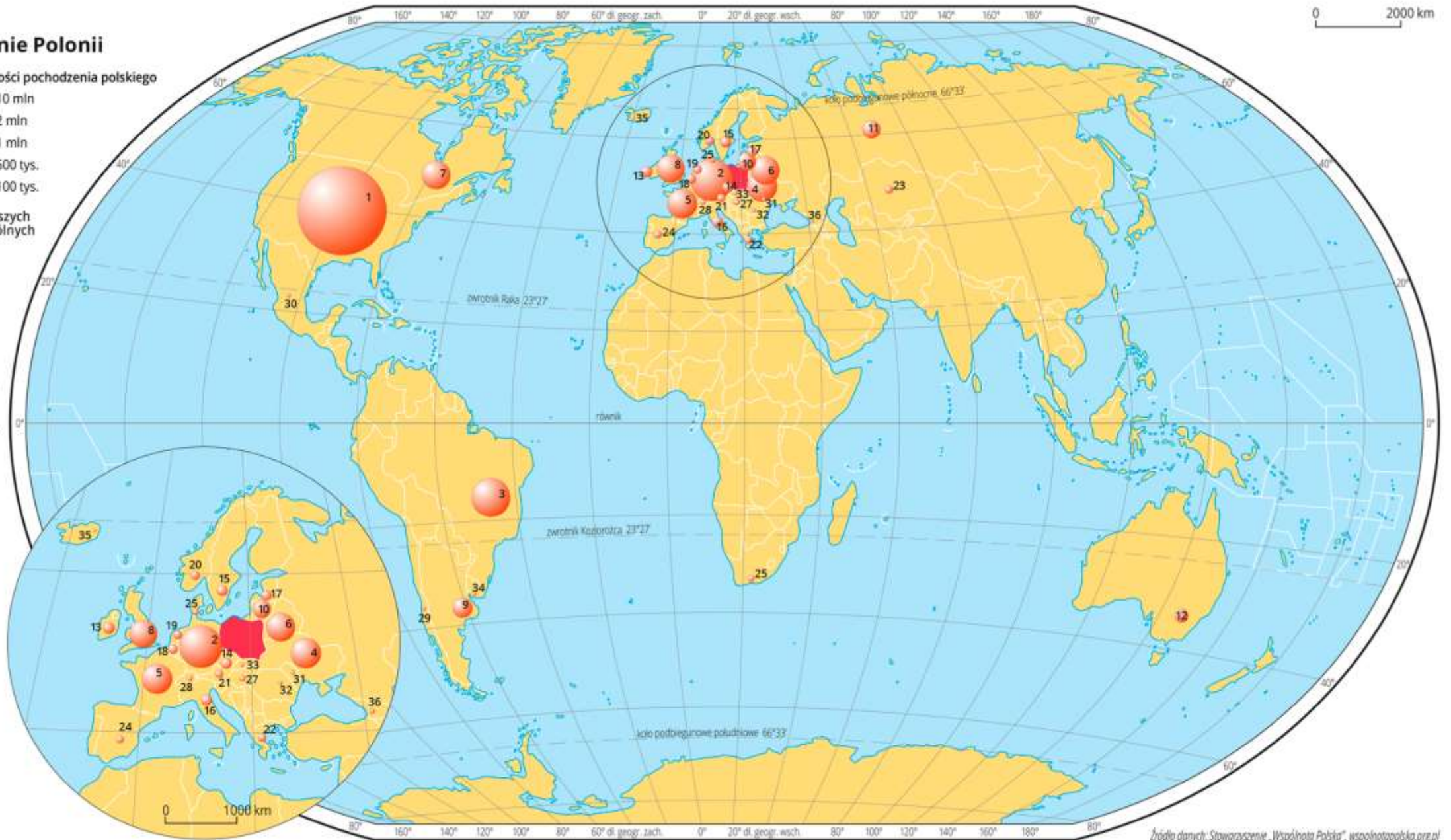
ŚWIAT rozmieszczenie Polonii

Liczba Polaków i ludności pochodzenia polskiego

Przybliżona liczba naszych rodaków w poszczególnych państwach:

1. USA - 10,6 mln
2. Niemcy - 2,0 mln
3. Brazylia - 1,8 mln
4. Ukraina - 1,1 mln
5. Francja - 1,0 mln
6. Białoruś - 900 tys.
7. Kanada - 900 tys.
8. Wlk. Brytania - 800 tys.
9. Argentyna - 450 tys.
10. Litwa - 300 tys.
11. Fed. Rosyjska - 300 tys.
12. Australia - 200 tys.
13. Irlandia - 120 tys.
14. Rep. Czeska - 100 tys.
15. Szwecja - 100 tys.
16. Włochy - 100 tys.
17. Łotwa - 75 tys.
18. Belgia - 70 tys.
19. Holandia - 60 tys.
20. Norwegia - 60 tys.
21. Austria - 55 tys.
22. Grecja - 50 tys.
23. Kazachstan - 50 tys.
24. Hiszpania - 45 tys.
25. RPA - 30 tys.
26. Dania - 20 tys.
27. Węgry - 20 tys.
28. Szwajcaria - 15 tys.
29. Chile - 10 tys.
30. Meksyk - 10 tys.
31. Mołdawia - 10 tys.
32. Rumunia - 10 tys.
33. Słowacja - 10 tys.
34. Urugwaj - 10 tys.
35. Islandia - 8 tys.
36. Gruzja - 6 tys.

Skutki migracji zagranicznych Polaków

→ Skutki pozytywne migracji zagranicznych Polaków:

- wyraźna poprawa sytuacji materialnej emigrantów i ich rodzin,
- napływ zarówno specjalistów, jak i taniej siły roboczej,
- rozwój firm zatrudniających imigrantów (wzrost wpływów podatkowych dla Polski) i świadczących różne usługi (np. transportowe, handlowe).

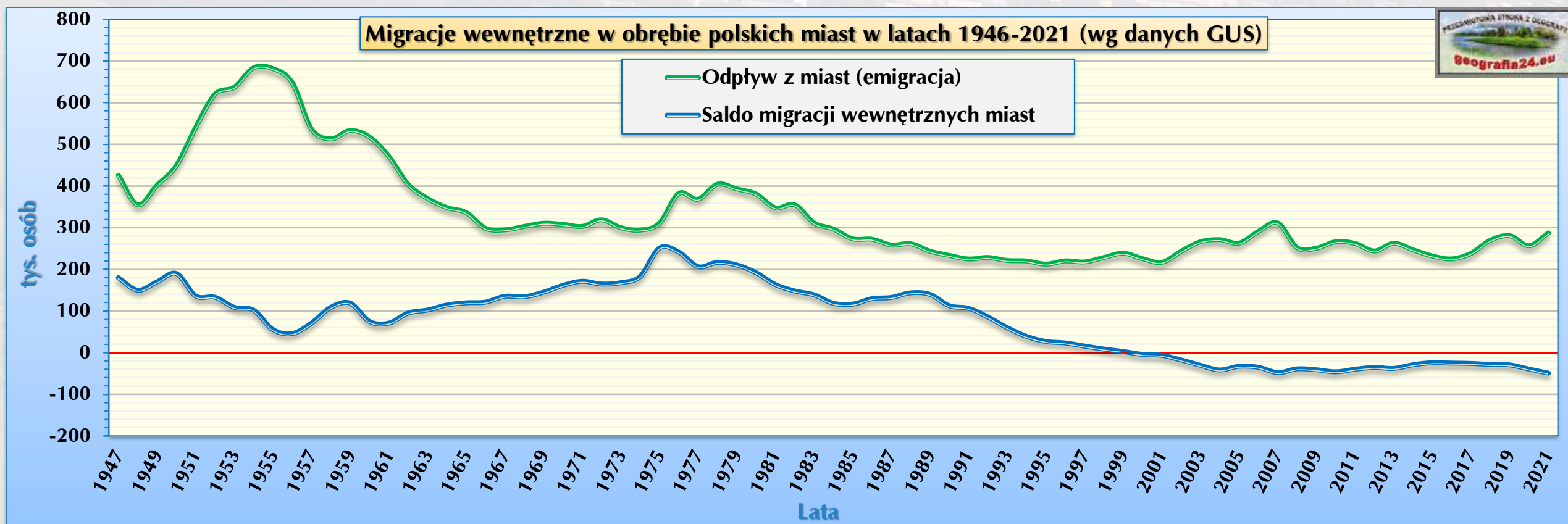
→ Skutki negatywne migracji zagranicznych Polaków:

- rozłąka z rodziną,
- wzrost cen wielu usług wynikający z odpływu dobrze wykształconych pracowników (fachowców),
- wzrost tempa starzenia się społeczeństwa polskiego,
- wzrost liczby incydentów związanych z napaściami na imigrantów (np. na tle rasowym lub religijnym).

Migracje wewnętrzne w Polsce

- **Migracje wewnętrzne** – odbywają się na terenie kraju (jedynie wewnątrz jego granic).
- **W okresie powojennym, aż do końca XX wieku** Polacy przeprowadzali się głównie ze wsi do miast.
 - Rozwijające się ośrodki miejskie oferowały zatrudnienie w przemyśle i usługach, które przynosiło większe dochody niż praca w rolnictwie.
 - Na terenach wiejskich często był brak perspektyw życiowych.
 - Dodatkowo na terenach wiejskich były trudniejsze warunki życia niż w miastach.
 - Trend ten najbardziej intensywny był w pierwszej części tego okresu, do końca lat 70.

Migracje wewnętrzne w Polsce

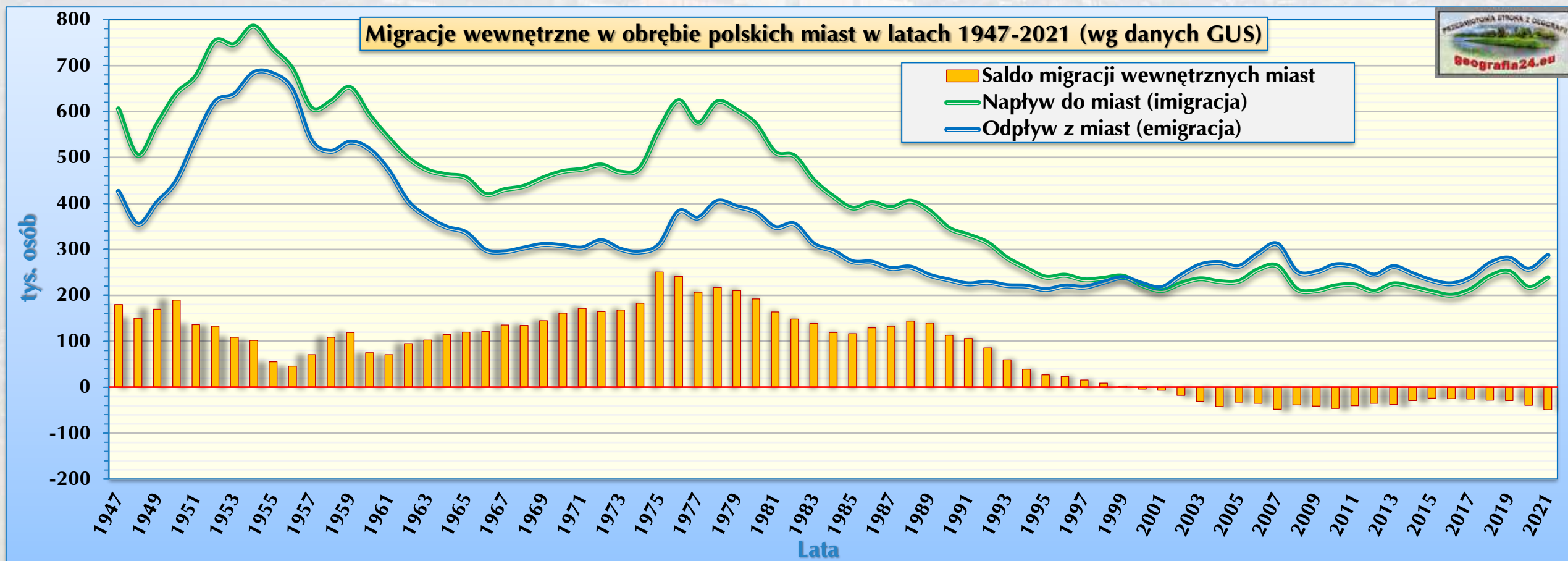
→ W roku 2000 r. trend migracji ze wsi do miast się zmienił:

- zanotowano pierwszy raz dodatnie saldo migracji wewnętrznych na terenach wiejskich (czyli tym samym w przypadku saldo miast było ujemne);
- napływ na tereny wiejskie związany był ze spadkiem atrakcyjności osadniczej w miastach, wynikał m.in.:
 - z kurczenia się rynku pracy,
 - wzrostu kosztów utrzymania.

Migracje wewnętrzne w obrębie polskich miast w latach 1947-2021 (wg danych GUS)

- Saldo migracji wewnętrznych miast
- Napływ do miast (imigracja)
- Odływ z miast (emigracja)

Cechy migracji wewnętrznych

- **W 2021 roku migracje wewnętrzne w Polsce** charakteryzowały następujące cechy:
 - uczestniczyło w nich 429,7 tys. osób;
 - **ujemne saldo migracji w miastach** na 1000 ludności: -2,1‰,
 - dodatkowo w przypadku wsi: 3,3‰;
 - większość migrantów stanowią zwykle **kobiety** (52,6%);
 - zdecydowaną większość migrantów stanowi ludność w **wieku produkcyjnym** – w tej grupie łącznie 67,5%:
 - w wieku 20-24 lat: 5,3%,
 - w wieku 25-29 lat: 14,3%,
 - w wieku 30-34 lat: 15,1%,
 - w wieku 35-39 lat: 11,9%,
 - w wieku 40-44 lat: 7,6%,
 - w wieku 45-49 lat: 4,9%,
 - w wieku 50-54 lat: 3,1%,
 - w wieku 55-59 lat: 2,6%,
 - w wieku 60-64 lat: 3,0%;
 - osoby w **wieku przedprodukcyjnym** stanowiły około 24,3%;
 - osoby w **wieku poprodukcyjnym** stanowiły natomiast 8,2%.

Cechy migracji wewnętrznych

→ W wyniku migracji wewnętrznych w Polsce w 2021 roku:

- **zwiększyła się liczba ludności nielicznych województw** (napływ nastąpił przede wszystkim z sąsiednich województw): **mazowieckiego** (także w przypadku samych miast), **pomorskiego, małopolskiego, dolnośląskiego i wielkopolskiego**;
- **zmniejszyła w pozostałych 11** – najbardziej **lubelskiego** (saldo migracji ogółem -2,5‰) i **świętokrzyskiego** (-2,0‰).

Województwo	Saldo migracji ogółem w ‰	Saldo migracji miasta w ‰	Saldo migracji wieś w ‰
Dolnośląskie	1,1	-1,8	7,4
Kujawsko-pomorskie	-1,1	-4,4	3,6
Lubelskie	-2,5	-5,0	-0,3
Lubuskie	-1,1	-3,2	2,7
Łódzkie	-0,9	-3,5	3,2
Małopolskie	1,2	-0,3	2,6
Mazowieckie	2,0	0,4	4,8
Opolskie	-0,8	-3,2	2,0
Podkarpackie	-1,1	-2,6	0,0
Podlaskie	-1,4	-3,3	1,4
Pomorskie	1,9	-0,9	6,8
Śląskie	-0,8	-2,3	3,7
Świętokrzyskie	-2,0	-4,7	0,2
Warmińsko-mazurskie	-1,7	-2,6	-0,5
Wielkopolskie	0,5	-3,8	5,6
Zachodniopomorskie	-0,6	-2,2	3,0

Współczynnik salda migracji wewnętrznych wg powiatów w 2021 roku

→ W nawiązaniu do jednostek osadniczych (oraz do migracji regionalnych) w 2021 roku:

→ **34,5%** – migracje z miast na wieś,

→ zwykle przenoszą się mieszkańcy wielkich i średnich miast, będący w średnim wieku na tereny podmiejskie, bardziej ciche i “czyste” (dzięki temu powiaty wokół wielkich miast wojewódzkich w większości odznaczają się dodatnim saldem migracji);

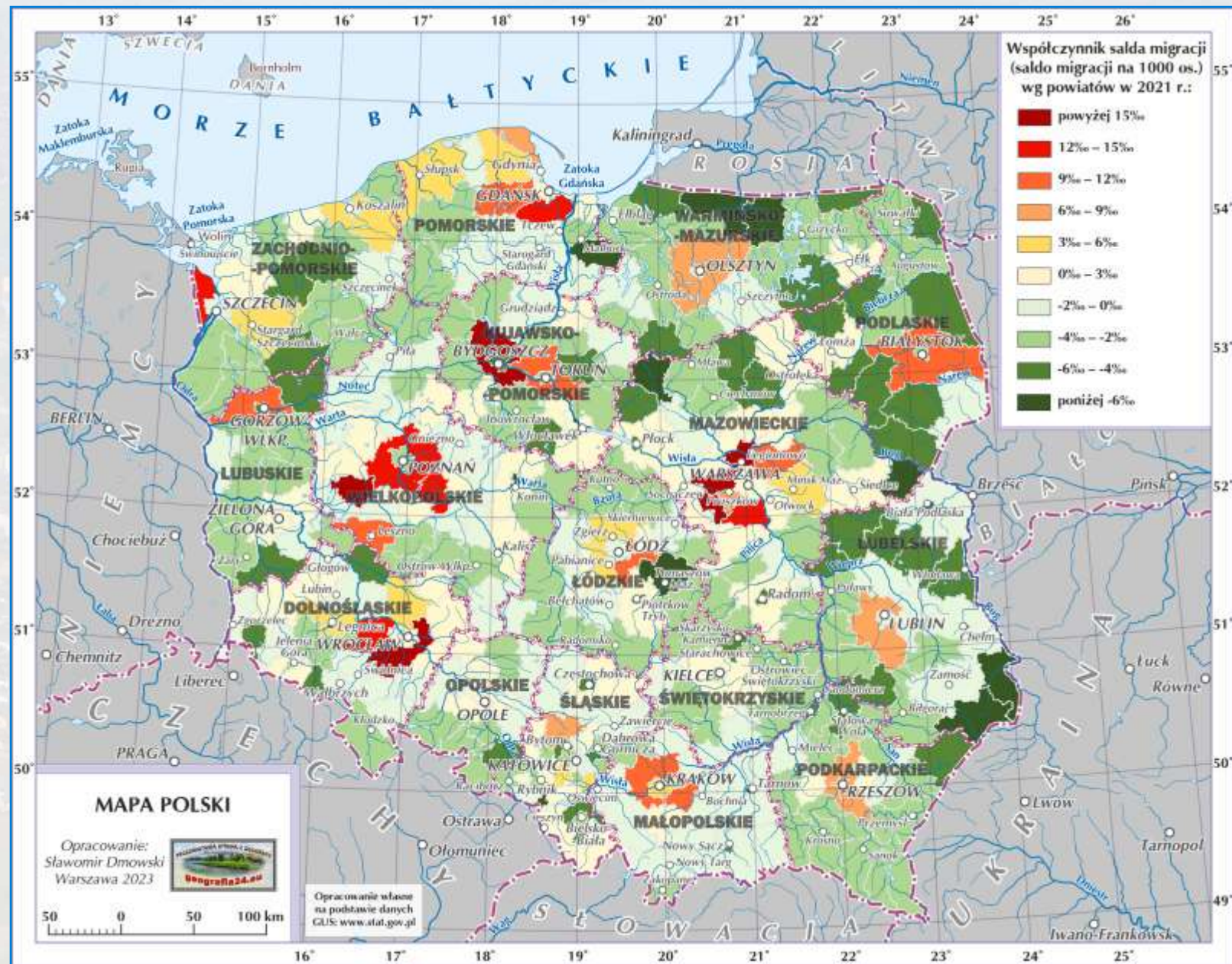
→ **26,1%** – migracje z miast do miast,

→ zwykle z miast małych do średnich lub większych oraz z największych miast tworzących aglomeracje do mniejszych miast tej samej aglomeracji;

→ **23,0%** – migracje ze wsi do miast;

→ **16,4%** – migracje ze wsi na wieś,

→ zwykle obejmują one niewielkie odległości (często w granicach tego samego powiatu).

Przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego

→ **Saldo migracji zagranicznych** (migracji zewnętrznych) wraz z **saldem przyrostu naturalnego** kształtują **przyrost rzeczywisty**, który ukazuje zmiany liczby mieszkańców danego obszaru w określonym czasie.

$$\begin{aligned} \text{saldo migracji zagranicznych} &= \text{saldo przyrostu naturalnego} + \text{saldo migracji zagranicznych} \\ \text{saldo migracji zagranicznych} &= (\text{urodzenia} - \text{zgony}) + (\text{imigracja} - \text{emigracja}) \end{aligned}$$

→ W przypadku, gdy chcemy obliczyć współczynnika przyrostu rzeczywistego musimy otrzymany współczynnik rzeczywisty przeliczyć na 1000 mieszkańców.

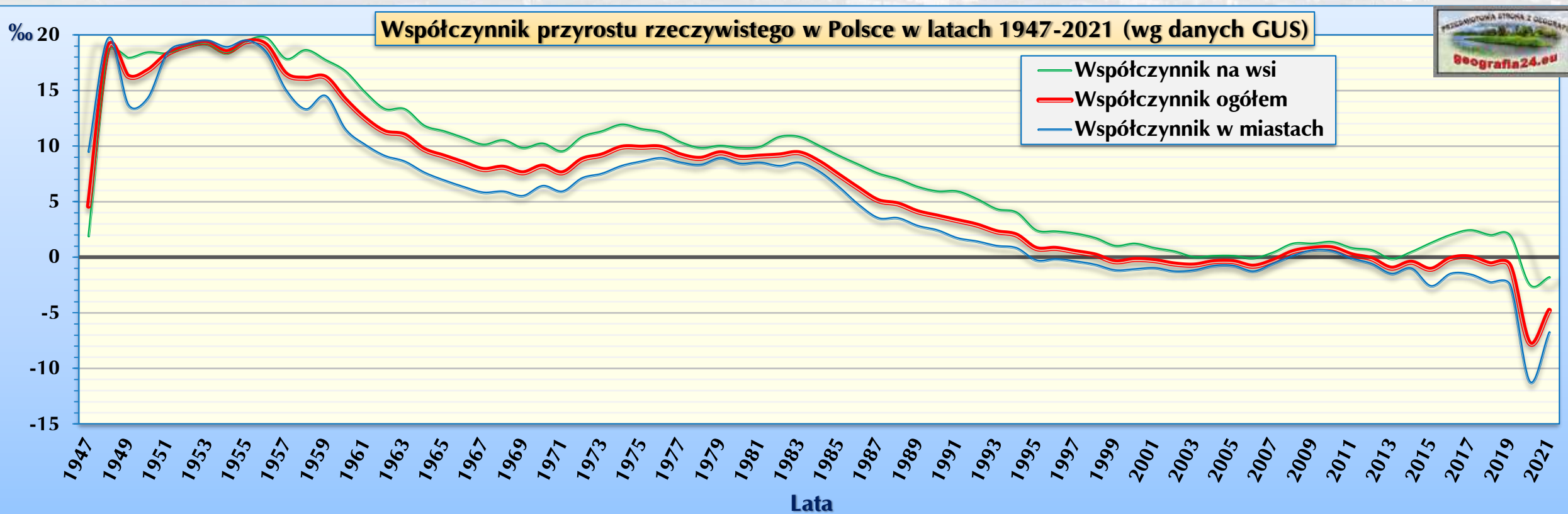
$$\text{Współczynnik przyrostu rzeczywistego} = \frac{\text{Przyrost rzeczywisty}}{\text{Liczba ludności}} \times 1000 \text{ ‰}$$

Przyrost rzeczywisty ludności Polski

→ Współczynnik przyrostu rzeczywistego ludności Polski:

- w latach 1997 – 2007 przyjmował wartość ujemną, co świadczyło, że liczba ludności w Polsce realnie spadała,
- w latach 2008 – 2011 odznaczał się lekko dodatnimi wartościami,
- w latach 2008 – 2019 był co roku na “lekkim minusie” lub wynosił “zero”.
- od 2020 r. stał się bardzo słaby (“na dużym minusie”) – w 2021 r. wynosił **-4,8‰** (w 2020 r.: -7,7 ‰), co wynikało z:
 - **ujemnego przyrostu naturalnego** (-4,9‰ – wpływ pandemii COVID-19),
 - sytuację nieco uratował lekko **dodatni bilans salda migracji zagranicznych** (+0,1‰).

KONIEC

**Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)**

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: *kontakt@geografia24.eu*

**WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -**